JAARVERSLAG 2024

REKENKAMER UTRECHT

JAARVERSLAG 2024

LEDEN

- Paul Venhoeven (voorzitter)
- Sjoerd Keulen
- Nanda ‘t Lam

MEDEWERKERS

- Fleur Bubbert
- Vince van Houten
- Matties van Reenen
- Johan Snoei
- Gert Jan de Vries
- Gerth Molenaar (secretaris)

CONTACTGEGEVENS
rekenkamer@utrecht.nl
utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer
Postbus 16200, 3500 CE Utrecht

UTRECHT, 5 maart 2025

INHOUDSOPGAVE

MIJLPALEN 2024 IN ÉÉN OOGOPSLAG……..4

1 BESTUURLIJKE TERUGBLIK 5

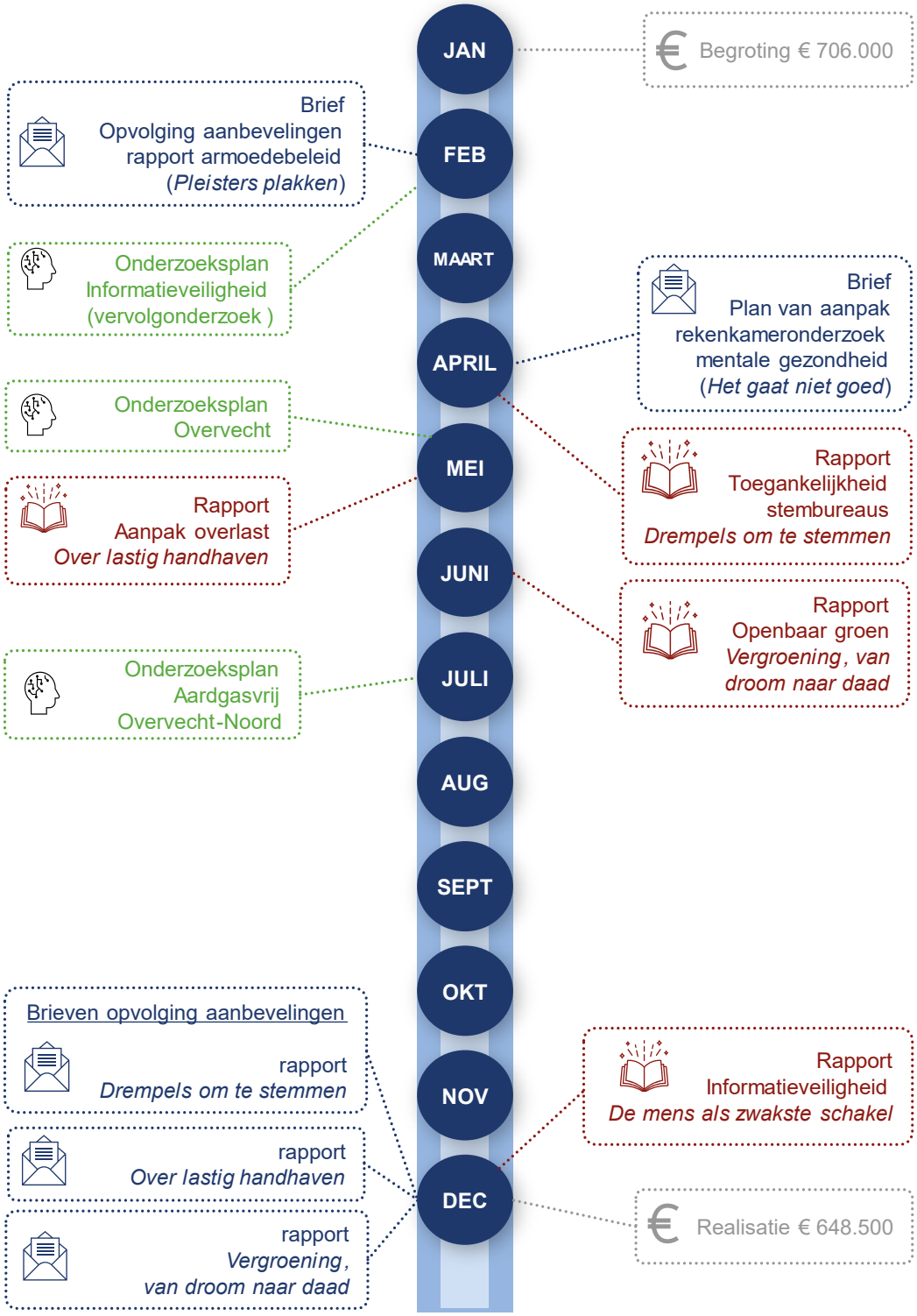
2 AFGERONDE ONDERZOEKEN 7
2.1 Armoedebeleid (brief) 7
2.2 Mentale gezondheid (brief) 8
2.3 Toegankelijkheid stembureaus 9
2.4 Aanpak overlast 11
2.5 Openbaar groen 12
2.6 Informatieveiligheid (vervolgonderzoek) 14

3 LOPENDE ONDERZOEKEN 16
3.1 Overvecht 16
3.2 Overvecht-Noord aardgasvrij 16

4 FINANCIËN, CAPACITEIT EN ORGANISATIE 17
4.1 Begroting en realisatie 17
4.2 Capaciteit en tijdbesteding 18
4.3 Overige activiteiten in 2024 19

BIJLAGE 1 PUBLICATIES 2022-2024 20
BIJLAGE 2 PERSONELE BEZETTING 21

MIJLPALEN 2024 IN ÉÉN OOGOPSLAG

1 BESTUURLIJKE TERUGBLIK

In dit Jaarverslag 2024 blikken we terug op het uitgevoerde en lopende onderzoek in 2024. Terugblikkend vielen ons enkele rode draden op die wij graag met u delen.

Nog te vaak ambities zonder voldoende middelen

In onze onderzoeksprogrammering gedurende deze raadsperiode neemt de uitvoering van beleid een belangrijke plaats in. We onderzoeken wat er in de praktijk van beleid terechtkomt. Over de uitvoering en navolgbaarheid van het coalitieakkoord hebben we in 2022 een brief opgesteld. Er worden veel ambities uitgesproken, maar de bijbehorende middelen (geld en/of mensen) voor realisatie worden er veelal niet voor vrijgemaakt. Regelmatig bleek uit onze onderzoeken dat de ambities groot zijn, maar onvoldoende zijn onderbouwd vanuit een probleemanalyse. De realisatie blijft achter en de doeltreffendheid is vaak moeilijk vast te stellen. Dat kwam bijvoorbeeld al naar voren bij onze eerdere onderzoeken (uit 2022) naar het economisch beleid en de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Ook bij recenter afgeronde onderzoeken, zoals die naar het armoedebeleid (2023), mentale gezondheid (2023), de aanpak en handhaving op overlast (2024) en het beleid voor openbaar groen (2024) is het spanningsveld tussen ambities en realisatie zichtbaar. Nu er noodzaak is om te bezuinigen is het des te meer van belang om dit spanningsveld onder ogen te zien om tot werkelijk uitvoerbare gemeentelijke ambities en beleid te komen.

Samenwerking vaak moeizaam door verkokering ambtelijke organisatie

De gemeente heeft te maken met grote uitdagingen. Vaak gaat het om brede en complexe opgaven, die vaak dwars door de gemeentelijke organisatie lopen. Bij onze onderzoeken zien we dat bij dergelijke opgaven weliswaar wordt ingezet op een integrale benadering, maar dat in de praktijk ook vaak sprake is van verkokerd denken en werken binnen de organisatie (in 2023-2024 bijvoorbeeld bij de onderzoeken naar armoedebeleid, naar aanpak overlast en naar openbaar groen). Er wordt tussen organisatieonderdelen regelmatig alleen samengewerkt wanneer daarvoor geld is vrijgemaakt. De samenwerking is vaak niet van nature of intrinsiek gemotiveerd. Met als gevolg dat samenwerking ook weer stopt als het geld op is. Dat maakt de doeltreffendheid van de inzet kwetsbaar en zet verbindingen die binnen de organisatie zijn gelegd onder druk.

Versterken centrale aansturing

In aansluiting op bovengenoemde verkokering zien wij bij herhaling een verband met én spanningsveld tussen de wens van meer centrale sturing vanuit het concern enerzijds en de praktijk waarin de decentrale sturing op het niveau van organisatieonderdelen prevaleert anderzijds. Dat zagen wij bijvoorbeeld op de terreinen van financial control en informatieveiligheid. De rekenkamer constateert, net als de accountant, dat het van belang is om te borgen dat vanuit centrale sturing met heldere afspraken en richtlijnen de decentrale uitvoering op de goede manier kan plaatsvinden.

In financieel zwaar weer moet je scherp kunnen sturen

2023 was een jaar waarin signalen van financieel moeilijkere tijden zich al duidelijk begonnen af te tekenen. In 2024 bleek een omvangrijker financieel tekort dan waarmee eerder vanwege de aangekondigde korting op het Gemeentefonds al rekening werd gehouden. Het is van belang dat basisprocessen zoals voor het financiële beheer op orde komen. De verantwoording hierover en het inzicht in de resultaten kunnen nog sterk verbeteren (zie bijvoorbeeld onze brief over reserves). Alleen zo kan de gemeenteraad ook effectief controleren en kaders stellen.

Wij zijn positief over de onderhanden maatregelen om de financiële functie te versterken en het sturen en verantwoorden binnen de gemeente en richting de gemeenteraad te versterken. De nieuw ontwikkelde richtlijn voor het opstellen van beleidsnota's die aansluiten op de beleidscyclus heeft wat ons betreft veel potentie om de effectiviteit en efficiency van het beleid beter in beeld te brengen.

Ontwikkelingen bij de rekenkamer

Begin 2024 heeft de rekenkamer via de CPR aan de gemeenteraad een verzoek gedaan om de onderzoekscapaciteit te kunnen uitbreiden. Onze capaciteit is sinds 2020 gelijk gebleven, bij een groei van de gemeentebegroting in de periode 2020-2025 van €1,4 mrd in 2020 tot €2,1 mrd in 2025 (een groei van 50%). Ons verzoek heeft vanwege de financiële knelpunten voor de gemeente helaas op dat moment geen meerderheid van de stemmen van de raad gekregen. De timing was uitermate ongunstig, omdat ons verzoek werd behandeld ten tijde van het bekend worden van het onverwachte grote tekort in de meerjarenbegroting van de gemeente. We zullen over enige tijd een nieuw verzoek voor budgetuitbreiding indienen.

In het voorjaar volgde het unanieme verzoek van de raad aan de rekenkamer om onderzoek te doen naar de beëindiging van het project Overvecht-Noord Aardgasvrij. Aan dit verzoek heeft de rekenkamer gehoor gegeven. Later heeft de raad bij motie voor de uitvoering van dit onderzoek de rekenkamer in de gelegenheid gesteld het budget te kunnen overschrijden. Dankzij deze aangenomen motie hebben we onze onderzoekscapaciteit tijdelijk kunnen uitbreiden.

Naast de uitvoering van de onderzoeken zelf hebben we in 2024 ook verdere stappen gezet in de communicatie over de resultaten daarvan. Naast een meer frequente berichtgeving via de sociale media over de uitvoering van onze onderzoeken en de publicaties hebben we ook de podcast Rekencast030 gelanceerd met als eerste onderwerp het rapport over informatieveiligheid.

Tot slot

We bedanken iedereen met wie we in 2024 hebben samengewerkt. In het bijzonder zijn dat de gemeenteraad, het college van B&W, de ambtelijke organisatie en onze staf. We hebben veel burgers en maatschappelijke organisaties gesproken, dankzij hen kregen we meer inzicht in hoe beleid en uitvoering in de praktijk uitwerken.

2 AFGERONDE ONDERZOEKEN

In dit hoofdstuk gaan we beknopt in op de in 2024 afgeronde onderzoeken, gepubliceerde rapporten en rekenkamerbrieven. Tevens staan we beknopt stil bij de raadsbehandeling en besluitvorming, en het vervolg hierop in termen van opvolging en doorwerking.

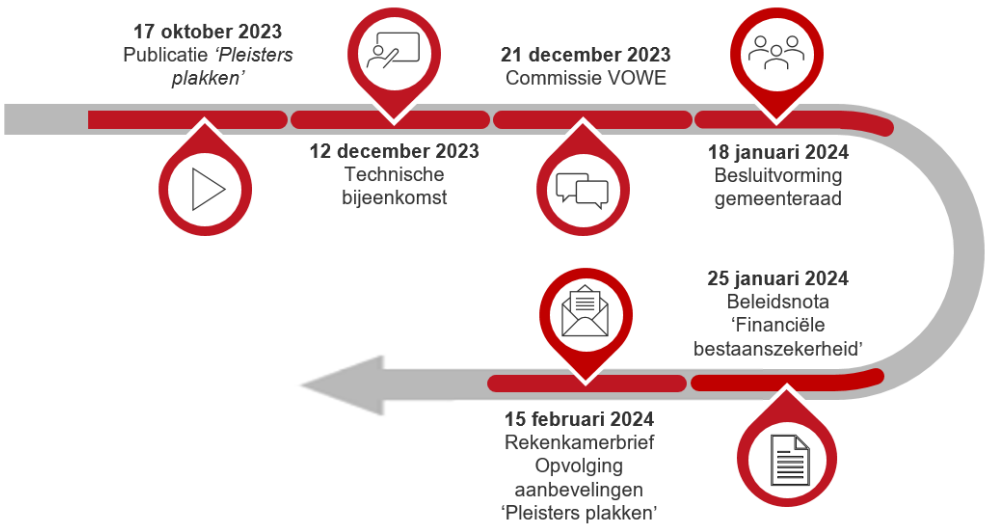
2.1 ARMOEDEBELEID (BRIEF)

Rekenkamer Utrecht deed in 2023 onderzoek naar het bereik en de effectiviteit van het armoedebeleid van de gemeente Utrecht en publiceerde op 17 oktober 2023 het rapport '*Pleisters plakken'*. De gemeente Utrecht wil dat haar inwoners kunnen rondkomen en mee kunnen doen aan de samenleving, ongeacht de hoogte van het inkomen. Wij concluderen dat het armoedebeleid van de gemeente Utrecht ruimhartig is, maar dat er sinds 2021 te weinig structureel geld is en reserves ingezet moeten worden om Utrechters te ondersteunen. De gemeente kan daarom niet alle Utrechters in financiële problemen ondersteunen. Verder concluderen we dat het de gemeente onvoldoende lukt om de doelgroep van de armoedeaanpak te bereiken.

Door de inflatie komen ook Utrechters buiten de doelgroep (de lage middeninkomens) vaker in de financiële problemen. De inflatie zorgt er bovendien voor dat met een gelijkblijvend ondersteuningsbedrag minder kan worden bekostigd. Er is voor de komende tijd dus een verhoging van de uitgaven per inwoner noodzakelijk om het effect voor de gebruikers tenminste op het huidige peil te kunnen behouden en waar mogelijk te verbeteren.

Figuur 1 *Tijdlijn publicatie onderzoek armoedebeleid en raadsbehandeling*

Het rapport is op 12 december 2023 technisch aan de Utrechtse gemeenteraad toegelicht. Vervolgens is het rapport op 21 december 2023 behandeld in de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie. Tijdens de raadsbehandeling van het rapport en het raadsvoorstel op 18 januari 2024 is amendement A01 *Samenhang in beslissingen rondom bestaanszekerheid* ingediend en unaniem aangenomen. Het raadsvoorstel met de conclusies en aanbevelingen is eveneens unaniem aangenomen door de gemeenteraad. Eind januari 2024 verscheen de beleidsnota 'Financiële bestaanszekerheid'. Het college geeft daarin onder andere aan hoe het raadsbesluit over het rapport 'Pleisters Plakken' wordt geïmplementeerd. Op 15 februari 2024 publiceerden wij een rekenkamerbrief waarin wij onze visie daarop delen. Wij stellen vast dat de opvolging van aanbevelingen zichtbaar is, op onderdelen voorzien van een inhoudelijke duiding, en dat op andere onderdelen nog een nadere concretisering nodig is. Dit in het besef dat de financiële situatie van de gemeente en van veel Utrechters onzekerder is geworden.

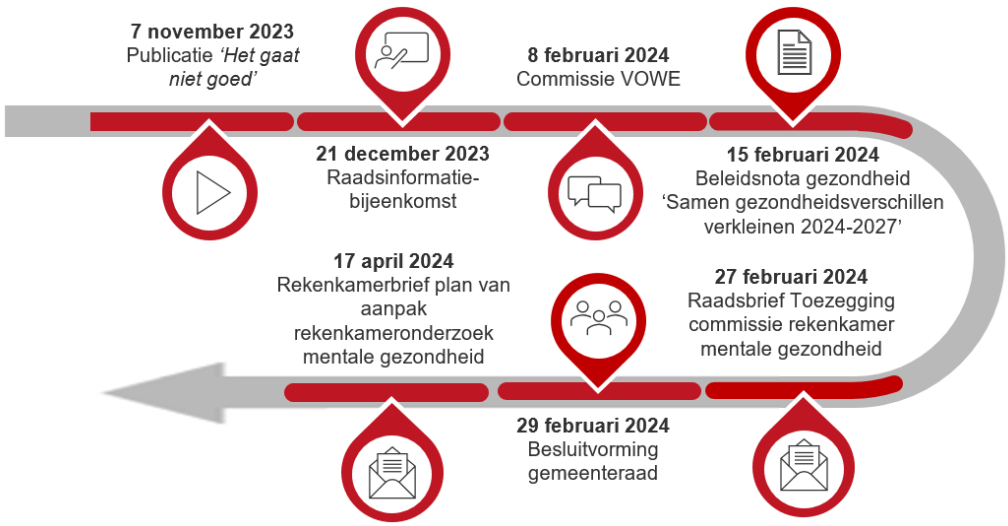
2.2 MENTALE GEZONDHEID (BRIEF)

De rekenkamer deed in 2023 onderzoek naar de doeltreffendheid van het beleid voor mentale gezondheid van de gemeente Utrecht en publiceerde hierover op 7 november 2023 het rapport 'Het gaat niet goed'. De gemeente Utrecht heeft het onderwerp mentale gezondheid als speerpunt opgenomen in het volksgezondheids-beleid 2019-2023. De rekenkamer ziet dat het niet goed gaat; niet goed met de mentale gezondheid van Utrechters en niet goed met het Utrechtse gezondheidsbeleid op dit onderwerp. Van de Utrechtse jongvolwassenen ervaart 22% matige of ernstige psychische klachten. Dit zijn ongeveer 12.000 personen en dan gaat het nog alleen over jongvolwassenen. De rekenkamer concludeert dat het speerpunt psychische gezondheid niet doeltreffend is en dat in opzet ook niet had kunnen zijn.

Het rapport is gepresenteerd tijdens een goed bezochte raadsinformatiebijeenkomst op 21 december 2023, waaraan verschillende organisaties uit de stad en een aantal jongeren deelnamen. Vervolgens is het rapport op 8 februari 2024 behandeld in de commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie. Kort voor de raadsbehandeling op 29 februari ontving de raad een raadsbrief met actuelere informatie. In deze brief geeft het college ook aan dat tijdens het onderzoek verkeerde (financiële) cijfers aan de rekenkamer zijn aangeleverd.
Het toegezegde plan van aanpak verwijst in procesmatige zin naar het uitvoeringsprogramma dat zal verschijnen in vervolg op de beleidsnota 'Gezondheid - Samen gezondheidsverschillen verkleinen 2024-2027' (gepubliceerd 15 februari 2024). In deze nota is mentale gezondheid als één van de vijf hoofdthema's opgenomen. Het raadsvoorstel met de conclusies en aanbevelingen van het rekenkamerrapport is unaniem aangenomen door de gemeenteraad.

Figuur 2 *Tijdlijn publicatie onderzoek mentale gezondheid en raadsbehandeling*

Op 2 april 2024 verscheen de raadsbrief 'Plan van aanpak n.a.v. rekenkameronderzoek mentale gezondheid'. Het college biedt met een beknopt plan van aanpak inzicht in de verdere implementatie van het raadsbesluit. De beleidsnota Gezondheidsverschillen is behandeld in de commissie VOWE op 11 april 2024. Op 16 april 2024 publiceerden wij een rekenkamerbrief waarin wij onze visie op het plan van aanpak en de verwerking van het raadsbesluit in de beleidsnota delen. Wij merken op dat de concrete opvolging van aanbevelingen moeilijk navolgbaar is en dat de doelen in overwegend kwalitatieve termen zijn geformuleerd, waardoor de (bij)sturing hierop lastig is. In de raad van 27 juni 2024 vond besluitvorming over de nota Gezondheidsverschillen plaats. Het uitvoeringsprogramma mentale gezondheid (eerder aangekondigd voor eind 2024) is nog niet verschenen.

2.3 TOEGANKELIJKHEID STEMBUREAUS

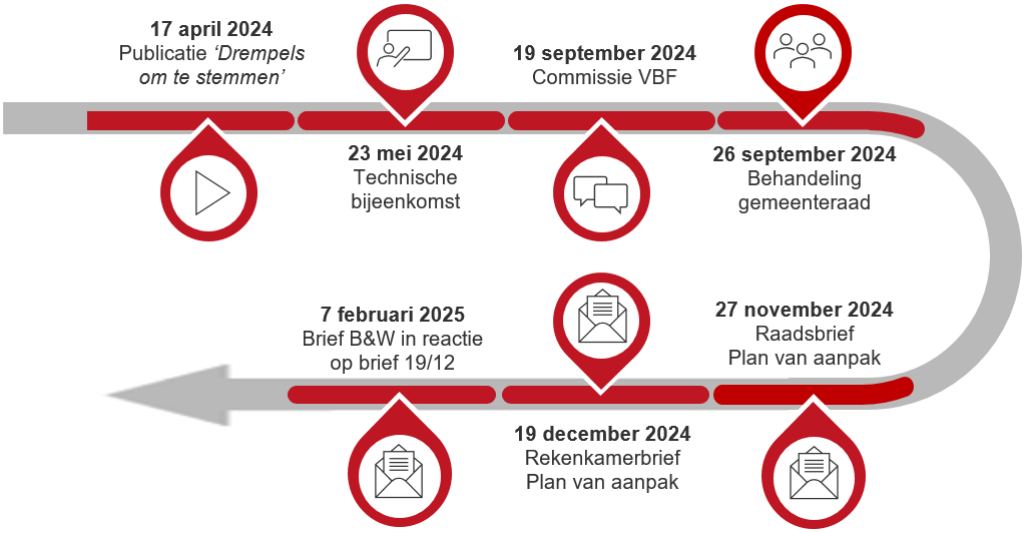

De gemeente Utrecht is verplicht om ervoor te zorgen dat tijdens verkiezingen bijna alle stembureaus in de gemeente toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. De rekenkamer heeft hier – net als in 2019 – onderzoek naar gedaan. Tijdens de Tweede Kamerverkiezingen op 22 november 2023 hebben wij 151 van de 217 stembureaus geschouwd. In het rapport concluderen we dat 60% van de stembureaus in Utrecht ontoegankelijk was. Bij die stembureaus kunnen Utrechters met een lichamelijke beperking niet zelfstandig, zonder hulp, stemmen. Vergeleken met 2019 zijn stembureaus nu minder vaak toegankelijk. Dat komt met name doordat veel eerder geconstateerde toegankelijkheidsknelpunten niet zijn opgelost en er nieuwe knelpunten zijn bijgekomen. Verder worden inwoners en de gemeenteraad niet correct geïnformeerd over de daadwerkelijke toegankelijkheid. Het college schetst daarmee een te optimistisch beeld van de toegankelijkheid van stembureaus.

De rekenkamer doet – samengevat – drie aanbevelingen:

- Zorg dat op de korte termijn meer panden permanent toegankelijk zijn. Zorg daarbij voor een aanbod met voldoende spreiding over de stad. (…)
- Blijf op de langere termijn streven naar 100% toegankelijke stembureaus. Begin bij de panden in gemeentelijk bezit en voer daar zoveel mogelijk permanente toegankelijkheids-maatregelen door. (…) Richt die maatregelen op het verhelpen van de vaakst voorkomende knelpunten bij toegankelijkheid, zoals te hoge drempels en te zware en/of te smalle deuren.
- Krijg op de verkiezingsdag meer grip op het juist doorvoeren van (tijdelijke) toegankelijk-heidsmaatregelen door de logistiek partner en het doorlopen van de checklist toegankelijk-heid door de stembureauleden. (…) Op die manier kan naderhand op een meer accurate wijze over de mate van toegankelijkheid aan de gemeenteraad worden gerapporteerd.

Figuur 3 *Tijdlijn publicatie onderzoek toegankelijkheid stembureaus en raadsbehandeling*

Op 19 september 2024 is het rapport behandeld in de commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën. Op 26 september 2024 is het rapport vervolgens behandeld in en het raadsvoorstel unaniem aangenomen door de gemeenteraad. Op 27 november 2024 verscheen de raadsbrief 'Plan van aanpak n.a.v. Rekenkamerrapport Drempels om te stemmen'. Het college biedt met het plan van aanpak inzicht in de verdere implementatie van het raadsbesluit. Op 19 december 2024 publiceerden wij een rekenkamerbrief waarin wij onze visie op dit plan van aanpak delen. We vinden de route naar 100% toegankelijkheid onduidelijk. Op 4 februari 2025 heeft het college ons per brief geïnformeerd dat het plan van aanpak wordt uitgevoerd en dat de gemeenteraad voor het zomerreces door middel van een voortgangsbrief wordt geïnformeerd over de uitvoering.

2.4 AANPAK OVERLAST

De rekenkamer deed onderzoek naar de effectiviteit van de toezichthoudende en handhavende taak zoals die door de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) wordt uitgevoerd, en in welke mate organisatorische, personele en budgettaire kaders van invloed zijn op deze effectiviteit. Wij constateren in het rapport dat de stad Utrecht groeit en dat het aantal overlastmeldingen de afgelopen jaren bijna is verdrievoudigd; van bijna 10.000 in 2015 naar bijna 27.000 in 2023. Het takenpakket van de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) wordt steeds groter, waardoor zij hun taken niet meer altijd goed kunnen uitvoeren.

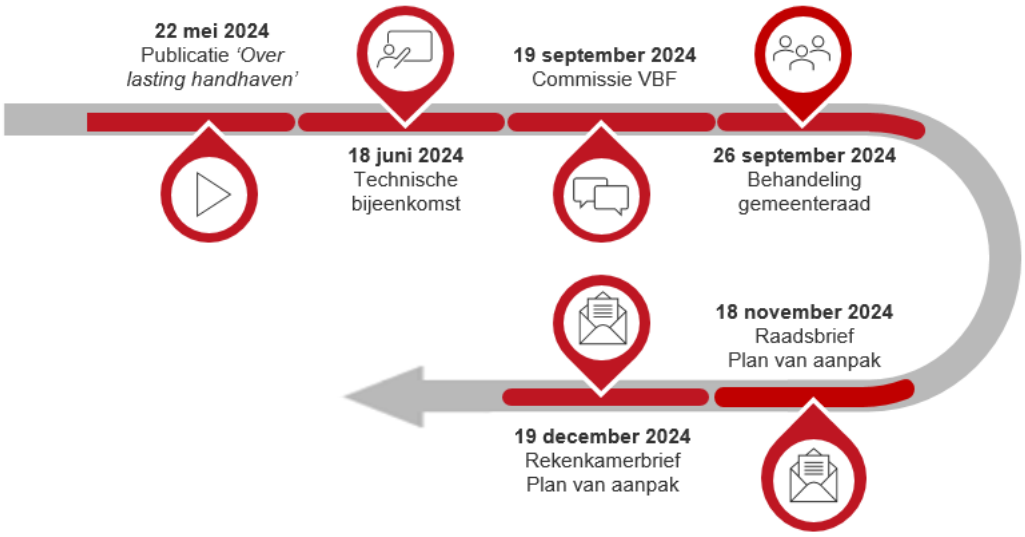
We stellen vast dat VTH THOR niet meegroeit met deze ontwikkelingen. De handhavingscapaciteit neemt namelijk nauwelijks toe. De kwaliteit van handhaving in de gemeente Utrecht staat daarom onder druk. Dat is terug te zien aan de dalende tevredenheid van melders. De organisatie trekt hiermee een niet vol te houden wissel op zichzelf.

Wij doen vijf aanbevelingen, waaronder:

- Zorg voor een systematiek waarin het perspectief van melders en inwoners op handhaving consequent en zichtbaar gebruikt wordt om de handhavingspraktijk te verbeteren. En neem altijd contact op met melders die een telefoonnummer achterlaten, leg uit wat een melding wordt gedaan en hoe onderliggende problematiek wordt aangepakt.
- Koppel budgetten voor toezicht en handhaving aan veranderingen in de buitenwereld, zoals de ontwikkeling van de stad en het aantal meldingen.
- Ontwikkel en gebruik per handhavingsproduct indicatoren die helpen om beter zicht te krijgen op de toegevoegde waarde van handhaving. Dat kan zijn het (opnieuw) gebruiken van cijfers uit de Utrecht Monitor, het actiever en vaker bevragen van melders of het gebruik maken van de instrumenten Inwonersenquête en Bewonerspanel. Informeer de gemeenteraad ook daarover jaarlijks in het Handhavingsverslag.

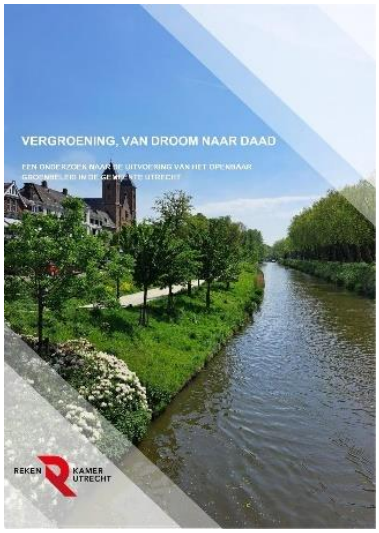
Op 19 september 2024 is het rapport behandeld in de commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën. Op 26 september 2024 is het rapport vervolgens behandeld in en het raadsvoorstel unaniem aangenomen door de gemeenteraad. Op 18 november 2024 verscheen de raadsbrief ‘Plan van aanpak n.a.v. Rekenkamerrapport ‘Over lastig handhaven’. Het college biedt met het plan van aanpak inzicht in de verdere implementatie van het raadsbesluit.

Figuur 4 *Tijdlijn publicatie onderzoek aanpak overlast en raadsbehandeling*

Op 19 december 2024 publiceerden wij een rekenkamerbrief waarin wij onze visie op dit plan van aanpak delen. Zo merken wij op dat keuzes over sturing en governance urgent zijn, het perspectief van melders beter in beeld komt, er meer aandacht is voor prioritering en afstemming, en – ten slotte – dat de budgetten van VTH nog steeds niet zijn gekoppeld aan de ontwikkeling van de stad.

2.5 OPENBAAR GROEN

De gemeente Utrecht onderkent het belang van voldoende openbaar groen en heeft als doel de balans te behouden tussen groei en verdichting enerzijds en vergroening van de stad anderzijds. Het bestaande groen moet dan in 2040 wel zijn uitgebreid met 450 hectaren in de stad, 250 hectaren om de stad en met 60.000 bomen. Dit wordt ook wel de “schaalsprong Groen” genoemd.

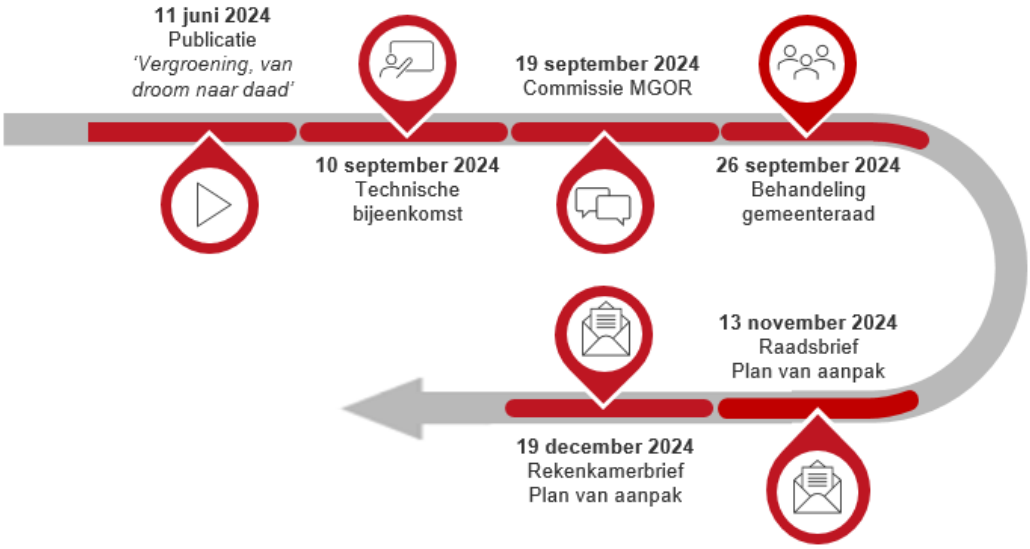
De rekenkamer onderzocht de effectiviteit van het openbaar groenbeleid met als centrale vraag: ‘Hoe geeft de gemeente Utrecht invulling aan het realiseren, beheren en onderhouden van openbaar groen en in hoeverre zorgt dit voor een doeltreffende uitvoering?’

Wij concluderen in het rapport dat het de gemeente Utrecht in de periode 2017 – 2023 niet is gelukt om het openbaar groen mee te laten groeien met de ontwikkeling van de stad. Project-leiders, (groen)adviseurs, uitvoerders en gedelegeerd opdrachtgevers weten onvoldoende wat hun taak is om de gestelde doelen te realiseren. Ook blijkt de onderbouwing van de kaders voor de uitvoering – in de organisatie, het benodigde geld en de inzet van mensen – niet altijd op orde. Ruimte en Stadsbedrijven en de verschillende afdelingen daarbinnen pakken knelpunten in de organisatie vanuit hun eigen referentiekaders aan.

De rekenkamer doet vier aanbevelingen om de huidige uitvoering te verbeteren en twee aanbevelingen om de uitvoering in de toekomst te verbeteren, waaronder:

- Breng samenhang aan in de gestelde doelen en stel gezamenlijk de prioritering vast voor ontwikkeling, beheer en onderhoud.
- Stuur in de planvorming en uitvoering van de stedelijke opgaven stevig op de ontwikkeling, het beheer en onderhoud van het openbaar groen.
- Zorg voor evenwicht tussen de doelen en de beschikbare (financiële en personele) middelen.

Figuur 5 *Tijdlijn publicatie onderzoek openbaar groen en raadsbehandeling*

Het rapport is op 19 september 2024 behandeld in de commissie Mobiliteit, Groen en Openbare Ruimte. Op 26 september 2024 is het rapport vervolgens behandeld in en het raadsvoorstel unaniem aangenomen door de gemeenteraad. Op 13 november 2024 verscheen de raadsbrief 'Plan van aanpak Rekenkameronderzoek Vergroening, van droom naar daad'. Het college biedt met het plan van aanpak inzicht in de verdere implementatie van het raadsbesluit. Op 19 december 2024 publiceerden wij een rekenkamerbrief waarin wij onze visie op dit plan van aanpak delen. De opvolging van de aanbevelingen vraagt, evenals de gedane toezeggingen bij de raadsbehandeling, om een verdere concretisering. Het plan van aanpak is geagendeerd en besproken in de commissie Mobiliteit, Groen en Openbare Ruimte van 13 februari 2025.

2.6 INFORMATIEVEILIGHEID (VERVOLGONDERZOEK)

In 2021 voerde de rekenkamer onderzoek uit naar de manier waarop de gemeente Utrecht invulling gaf aan drie aspecten van informatieveiligheid: in de techniek, het menselijk handelen en organisatie / proces. De uitkomsten van dat onderzoek gaven de rekenkamer aanleiding om het onderwerp te blijven volgen en om in 2024 een opvolgingsonderzoek uit te voeren.

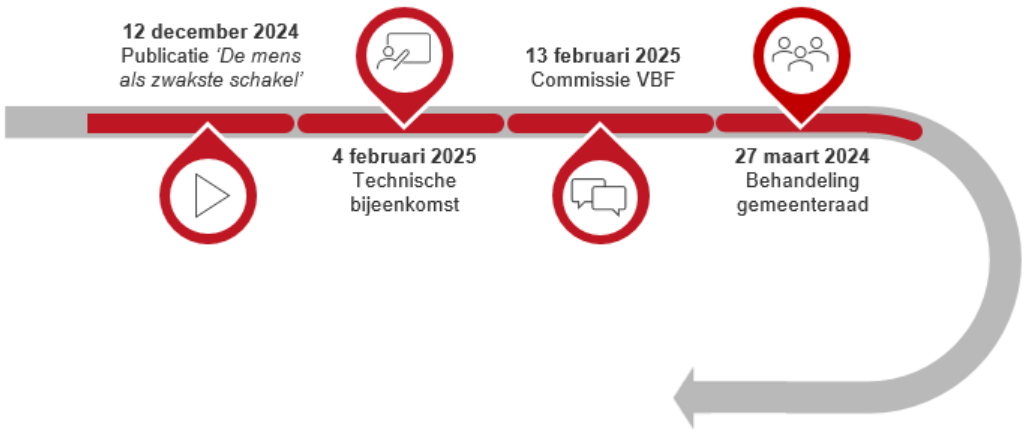
Wij concluderen in het rapport dat de informatieveiligheid de afgelopen jaren is verbeterd, maar dat dit door menselijk handelen kwetsbaar blijft. Vooral met de technische kant is de gemeente goed aan de slag gegaan. Zo lukt het niet meer om in digitale systemen in te breken.

De beveiliging van het Stadskantoor en Stadhuis is onvoldoende verbeterd. Het lukt insluipers nog altijd makkelijk om de beveiligde gebieden van die gebouwen te betreden. En zij worden niet door medewerkers van de gemeente aangesproken op hun aanwezigheid. Het menselijk handelen is de afgelopen jaren dan ook niet aantoonbaar verbeterd. Zo staan medewerkers tijdens phishing-acties nog steeds gevoelige informatie zoals inloggegevens af en worden achtergelaten USB-sticks geopend. De mens is daarmee de zwakste schakel bij informatieveiligheid, waardoor deze nog niet volledig is gewaarborgd.

De rekenkamer doet vier aanbevelingen om de informatieveiligheid te verbeteren:

- Beheers resterende technische risico's en kwetsbaarheden zo spoedig mogelijk.
- Voer verdere maatregelen uit om de fysieke beveiliging van gebouwen en het informatiebewustzijn van medewerkers te vergroten.
- Zet binnen de hele organisatie op de lange termijn in op een cultuurverandering.
- Zorg voor meer centrale aansturing van het informatieveiligheidsbeleid.

Figuur 6 *Tijdlijn publicatie vervolgonderzoek informatieveiligheid en raadsbehandeling*

Het rapport is op 4 februari 2025 technisch aan de gemeenteraad toegelicht. Vooruitlopend daarop hebben we op 21 januari 2025 over dit onderwerp onze eerste podcast gelanceerd op Spotify en in de webbrowser. Het rapport is op 13 februari behandeld in de commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën. In de commissie is vanwege het voorbereiden van moties besloten het raadsvoorstel te behandelen in de gemeenteraad van 27 maart 2025. Op basis van de besluitvorming door de raad zal het college vervolgens een plan van aanpak opstellen.

3 LOPENDE ONDERZOEKEN

3.1 OVERVECHT

De wijk Overvecht heeft zich in de afgelopen decennia ontwikkeld tot een wijk waar veel problemen samenkomen. Armoede, een relatief lage levensverwachting, criminaliteit en ondermijning zijn daarvan enkele symptomen. De gemeente Utrecht heeft zich, onder meer met opeenvolgende beleidsprogramma's zoals Samen voor Overvecht, ingespannen om deze ontwikkeling om te buigen en de leefbaarheid in de wijk te verbeteren. Met ons onderzoek willen we zicht krijgen op de bijdragen van deze programma's aan de ontwikkeling van de wijk Overvecht en buurten daarbinnen. Daarbij hebben we het perspectief van de mensen op wie deze beleidsprogramma's zich richten, de inwoners van de wijk Overvecht, centraal gesteld. We brengen in beeld hoe onder meer economische positie, gezondheid, woonomgeving en ervaren veiligheid zich hebben ontwikkeld en in hoeverre de interventies vanuit gemeentelijk beleid aansluiten bij de bewonersbehoeften. Op basis van deze analyse formuleren we conclusies over de werking van dit beleid en doen we aanbevelingen die bij kunnen dragen aan de effectiviteit van gemeentelijke inspanningen gericht op wijk- en buurtverbetering. Het rapport zal naar verwachting medio 2025 aan de raad worden aangeboden.

3.2 OVERVECHT-NOORD AARDGASVRIJ

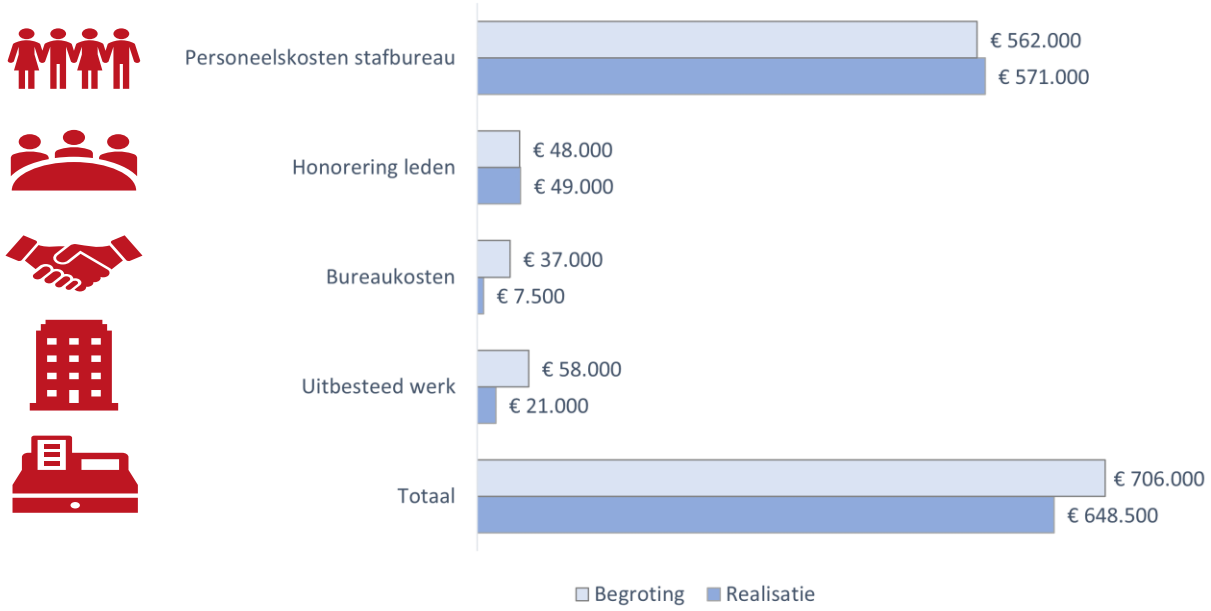
Nederland wil in 2050 aardgasvrij zijn. De Rijksoverheid heeft hiervoor het Programma Aardgasvrije Wijken in het leven geroepen. Het project Overvecht-Noord aardgasvrij in de gemeente Utrecht was hier een voorbeeld van. Sinds 2016 is er veel tijd, energie en geld in dit project gestoken. De abrupte beëindiging in april 2024 heeft tot veel vragen geleid. De gemeenteraad van Utrecht heeft daarom de rekenkamer gevraagd om diepgaand onderzoek te doen naar deze kwestie. Het doel van dit onderzoek is om de gemeenteraad inzicht te geven in de planning, uitvoering en vroegtijdige beëindiging van het project Overvecht-Noord aardgasvrij en de specifieke rol die de gemeente Utrecht hierbij heeft gehad. Dit beschouwen wij ook in relatie tot externe partijen, waaronder Eneco en de Utrechtse woningcorporaties. Het rapport zal naar verwachting begin tweede kwartaal van 2025 aan de raad worden aangeboden.

4 FINANCIËN, CAPACITEIT EN ORGANISATIE

4.1 BEGROTING EN REALISATIE

In figuur 7 worden de begroting en realisatie over 2024 gepresenteerd.

Figuur 7 *Financieel overzicht 2024*

De realisatie over 2024 laat een onderschrijding van € 58.000 zien ten opzichte van de totale begroting van € 706.000. Vanwege het verzoekonderzoek Aardgasvrij Overvecht-Noord heeft de raad na een verzoek van de rekenkamer met unaniem aangenomen motie M305 op 11 juli 2024 de ruimte geboden tot een overschrijding op het budget tot € 100.000. Gegeven die ruimte heeft de rekenkamer een extra onderzoeker voor de duur van een jaar kunnen aanstellen. Omdat er op andere deelbudgetten sprake is geweest van weinig uitgaven en omdat er nog financiële ruimte in de formatie zit, is de extra onderzoekscapaciteit in 2024 in financiële zin minder zichtbaar geworden dan eerder verwacht werd. In 2025 zullen de overschrijding op het personele budget en de uitgaven op het inhuurbudget groter zijn.

De begroting 2025 heeft een budget van € 742.000, waarin de actuele indexcijfers zijn verwerkt. De index op de personeelskosten en de vergoeding leden is 5,6 % en de index op de budgetten uitbesteed werk en materiële kosten 2,0%. Het personele budget bedraagt € 593.000 en de vergoeding voor de leden van de rekenkamer € 52.000. Daarnaast zijn bedragen geraamd voor bureaukosten (€ 38.000) en uitbesteed werk (€ 59.000).

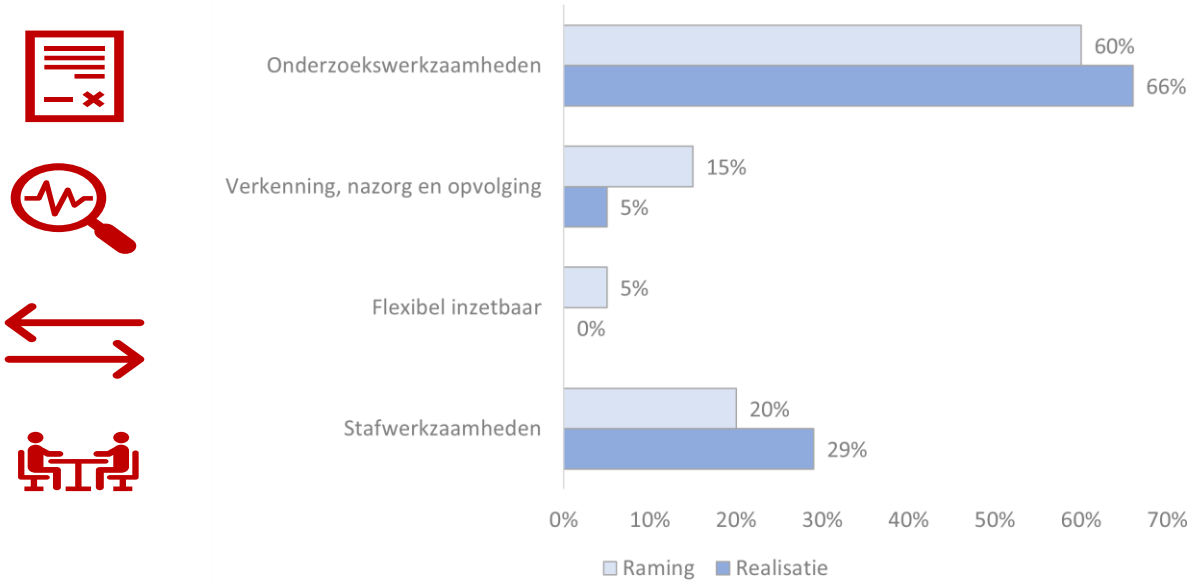
4.2 CAPACITEIT EN TIJDBESTEDING

In het Jaarplan 2024 (p.15) is aangegeven hoe de beschikbare capaciteit van de rekenkamer is toebedeeld aan de volgende onderscheiden categorieën:

- Onderzoek: alle relevante activiteiten van voorbereiding, uitvoering tot en met rapportage, publicatie, behandeling en evaluatie;
- Verkenning, nazorg en opvolging: dit betreft de volgonderwerpen, maar ook activiteiten die verband houden met de doorwerking van afgerond onderzoek zoals rekenkamerbrieven;
- Flexibel inzetbaar: vrije ruimte, in te zetten op basis van actualiteit;
- Stafwerkzaamheden: activiteiten ten behoeve van het functioneren van de rekenkamer in het algemeen, waaronder voor het bestuur en voor de bureau-aangelegenheden (piofah wat staat voor: personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering/administratie en huisvesting).

In figuur 8 is aan deze raming de realisatie voor 2024 op basis van tijdschrijven toegevoegd.

Figuur 8 *Toedeling inzet beschikbare capaciteit*

De beschikbare capaciteit is vooral besteed aan de uitvoering van onderzoek, zowel grote als kleinere projecten, en aan diverse activiteiten in de sfeer van navolging, leidend tot rekenkamer-brieven. In 2024 is ook tijd besteed aan verkenningen (minder dan geraamd). Dit met het oog op de voorbereiding van het Jaarplan 2025, waarvoor ook de raadsfracties zijn geraadpleegd en in november een technische bijeenkomst is belegd. In 2024 is meer tijd dan geraamd besteed aan stafwerkzaamheden. Dit komt door meer interne rekenkameraangelegenheden (waaronder werving en selectie) en door activiteiten en werkzaamheden in de context van Raadsorganen.

4.3 OVERIGE ACTIVITEITEN IN 2024

Raadsorganen
In organisatorische zin maakt de rekenkamer deel uit van Raadsorganen. In 2023 en 2024 heeft Raadsorganen zich verder ontwikkeld en zijn de contacten tussen de verschillende onderdelen verstevigd. Dat is zowel in functioneel opzicht als voor de onderlinge samenwerking heel positief. Vermeldenswaard is het Ombudsloket, dat in de loop van 2023 is opgericht en sinds begin 2025 ook formeel Ombudsman van de gemeente Utrecht is. Zowel bestuurlijk (voorzitters) als ambtelijk (secretarissen) vindt met enige regelmaat overleg plaats. Besproken wordt wat beide organisaties, gelet op hun taak, voor elkaar kunnen betekenen en van elkaar kunnen leren.

Bureau- en stafaangelegenheden
Naast de uitvoering van de onderzoeken en de werkzaamheden voor het bestuur van de rekenkamer voert de staf nog andere werkzaamheden uit. Deze betreffen de (digitale) archivering, de verdere ontwikkeling van de website, het verkennen van andere vormen van publicatie, en (bij)scholing gericht op innovatieve methoden en werkwijzen in ons werkveld. Vermeldenswaard is dat wij – naast het gebruikelijke informeren met persberichten en publiekssamenvattingen en het uitgebreider benutten van de sociale media om ons werk voor het voetlicht te brengen – ook zijn gestart met een podcast: de Rekencast030 gelanceerd op Spotify en in de webbrowser.

In 2024 hebben diverse medewerkers ons tijdelijk versterkt (zie bijlage 2). Bij de rekenkamer is in de eerste maanden van 2024 sprake geweest van een hoger ziekteverzuim dan ons langjarig gemiddelde. Inmiddels is dat weer genormaliseerd.

Vereniging van Rekenkamers
De Rekenkamer Utrecht is lid van de Vereniging van Rekenkamers (VvR, voorheen NVRR), participeert periodiek in werkgroepen en bijeenkomsten, en draagt op verzoek bij aan bepaalde werkzaamheden, zoals de kascontrolecommissie en de organisatie van de bijeenkomsten van de Kring Utrecht. Naast deze activiteiten in VvR-verband onderhouden de secretarissen van een aantal rekenkamers uit de regio (Amersfoort, Hilversum, Soest, Vallei & Veluwerand en Zeist) contact en hebben zij periodiek overleg.

Samenwerking in G4-verband
Rekenkamer Utrecht werkt regelmatig samen met andere rekenkamers, in het bijzonder in G4-verband met de rekenkamers van Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. Naast bestuurlijk overleg vindt samenwerking plaats in het kader van gemeenschappelijk onderzoek en door onderling kennis en ervaringen uit te wisselen. Zo nemen onze medewerkers deel aan gezamenlijke intervisie voor projectleiders en onderzoekers van de G4-rekenkamers, de Randstedelijke Rekenkamer en de Rekenkamer Oost-Nederland. Onderzoekers van de G4-rekenkamers komen daarnaast periodiek samen om de toepassing van innovatieve werkwijzen, methoden en technieken of andere onderwerpen (bijvoorbeeld van juridische aard) te bespreken.

BIJLAGE 1 PUBLICATIES 2022-2024

Zie voor meer informatie, waaronder alle publicaties, onze website www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/rekenkamer.

Publicaties 2024

- Brief Opvolging aanbevelingen Vergroening, van droom naar daad (19 december 2024)
- Brief Opvolging aanbevelingen Over lastig handhaven (19 december 2024)
- Brief Opvolging aanbevelingen Drempels om te stemmen (19 december 2024)
- Rapport Informatieveiligheid: *De mens als zwakste schakel* (12 december 2024)
- Rapport Openbaar groen: *Vergroening, van droom naar daad* (11 juni 2024)
- Rapport Aanpak overlast: *Over lastig handhaven* (22 mei 2024)
- Rapport Toegankelijkheid stembureaus: *Drempels om te stemmen* (17 april 2024)
- Brief Plan van aanpak rekenkameronderzoek mentale gezondheid (16 april 2024)
- Brief Opvolging aanbevelingen Pleisters plakken (17 februari 2024)

Publicaties 2023

- Rapport Mentale gezondheid: *Het gaat niet goed* (7 november 2023)
- Rapport Armoedebeleid: *Pleisters plakken* (17 oktober 2023)
- Brief Plan van aanpak rapport Horen, zien en samen door (7 september 2023)
- Brief Plan van aanpak rapport Middenhuur: meer grip op groei (15 juni 2023)
- Brief Sturing op bestemmingsreserves (16 maart 2023)
- Rapport *Middenhuur: meer grip op groei* (26 januari 2023)
- Brief Voortgang plan van aanpak basiseducatie volwassenen (20 januari 2023)

Publicaties 2022

- Rapport Inwonerparticipatie: *Horen, zien en samen door* (20 december 2022)
- Brief Plan van aanpak Onbegonnen werk (15 december 2022)
- Brief Verantwoording Uitvoering Coalitieakkoord (19 oktober 2022)
- Brief Plan van Aanpak rapport De Balans Opmaken (6 september 2022)
- Brief DoeMee-onderzoek NVRR naar uitvoering Wob (1 juni 2022)
- Brief bij Plan van Aanpak rapport Grip op energietransitie (28 maart 2022)
- Rapport Verduurzaming gemeentelijk vastgoed: *Onbegonnen werk* (21 februari 2022)
- Rapport Economisch beleid: *De balans opmaken* (2 februari 2022)

BIJLAGE 2 PERSONELE BEZETTING

Overzicht personele bezetting en mutaties in 2024

Leden Rekenkamer Utrecht:

- Paul Venhoeven (voorzitter)
- Sjoerd Keulen (lid / vice-voorzitter)
- Nanda ’t Lam (lid)

Staf Rekenkamer Utrecht (5,6 fte):

- Fleur Bubbert (onderzoeker, vanaf 1 september 2024)
- Vince van Houten (onderzoeker)
- Naomi Meys (onderzoeker / projectleider, tot 1 februari 2024)
- Roxanne van der Pol (onderzoeker, van 1 mei tot 1 september 2024)
- Matties van Reenen (onderzoeker, vanaf 1 september 2024)
- Johan Snoei (senior onderzoeker)
- Hilde Strooper (onderzoeker, van 1 juli tot 1 november 2024)
- Gert Jan de Vries (senior onderzoeker)
- Gerth Molenaar (secretaris / hoofd staf)

Stagiair:

- Hilde Strooper (Master Sociologie, Universiteit Utrecht, van 1 februari tot 1 juli 2024)

REKENKAMER UTRECHT

draagt bij aan het verbeteren van het gemeentelijke bestuur en het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.

Dat doen wij door onafhankelijk onderzoek te doen naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid en bestuur.

Voor de inwoners van de gemeente Utrecht maakt de rekenkamer zichtbaar hoe publiek geld wordt besteed en wat er terechtkomt van de voornemens van de gemeente.